

Juliusz Słowacki

Testament mój

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki
Wykonawca: Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Pracownia Lingwistyki Migowej

Juliusz Słowacki

Testament mój

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne

Zadanie zlecone i finansowane przez Ministra Edukacji i Nauki

Juliusz Słowacki Testament mój

Materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niestyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych – służące utrwalaniu wiedzy i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych

Opracowano na podstawie
Juliusz Słowacki, Testament mój

Wykonawca materiałów ćwiczeniowych
Uniwersytet Warszawski
Wydział Polonistyki
Pracownia Lingwistyki Migowej
ul. Krakowski Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa

Autorzy

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak (karty pracy, scenariusze komiksowe)
Katarzyna Cichocka-Segiet (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)
Sylwia Łozińska, Piotr Mostowski (teksty łatwe do czytania – ETR)
Małgorzata Skuza (karty pracy, scenariusze komiksowe)
Krystyna Ziątek (karty pracy PCS, tablice komunikacyjne PCS)

Redakcja merytoryczna
Paweł Rutkowski
Piotr Mostowski

Kierownik zespołu
Paweł Rutkowski

Redakcja językowa
i konsultacje merytoryczne
Emilia Danowska-Florczyk

Eksperci wskazani
przez Ministra Edukacji i Nauki
Justyna Kowal
Agnieszka Pilch

Projekt graficzny i logotypu,
skład i łamanie
Łukasz Kamieniak

Ilustracje
Zuzanna Szyszak

Rok opracowania
2021

Aplikacja komputerowa
Mariusz Ołownia

ISBN
978-83-67331-37-1

The Picture Communication Symbols ©1981–2021 by Tobii Dynavox. All Rights Reserved Worldwide. Used with permission. Boardmaker® is a trademark of Tobii Dynavox.

Spis treści

Wstęp.....	4
Tekst oryginalny.....	8
Tekst łatwy do czytania (ETR).....	12
Komiks.....	15
Karty pracy.....	16
Tablice komunikacyjne PCS.....	19
Karty pracy PCS.....	20

Wstęp

Szanowni Państwo,

przekazujemy Państwu materiały ćwiczeniowe do lektur szkolnych opracowane z myślą o uczniach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dołożyliśmy wszelkich starań, aby ułatwiły one pracę zarówno dzieciom, do których są kierowane, jak i nauczycielom. W pierwszej części niniejszego wstępu omówiliśmy wszystkie elementy, które składają się na pakiet materiałów ćwiczeniowych; w drugiej zwróciliśmy uwagę na to, o czym warto pamiętać w pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami mającymi trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym uczniami niesłyszącymi, słabosłyszącymi, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją.

Barierę w pracy z tekstami lektur może stanowić w szczególności język utworów zawierający archaizmy i słownictwo rzadko obecne w codziennych sytuacjach komunikacyjnych. Problemem bywa też sam charakter utworów. Pełny odbiór literatury pięknej (zwłaszcza dzieł poetyckich) wymaga od czytelnika znajomości konwencji tekstu literackiego i odpowiednio rozwiniętych kompetencji poznawczych. Trudności w komunikowaniu się powodują, że wielu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest pozbawionych możliwości obcowania z kanonem literatury polskiej, a tym samym z dużym fragmentem kultury narodowej.

Teksty literackie wybrane z listy lektur podstawy programowej zostały wzbogacone materiałami ćwiczeniowymi i opracowane tak, aby udostępnić ich treść uczniom ze specjalnymi potrzebami komunikacyjnymi. Do każdego utworu powstał pakiet materiałów ćwiczeniowych, który składa się z:

- aplikacji multimedialnej z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM),
- tekstu łatwego do czytania (ETR),
- opracowania graficznego w formie komiksu,
- kart pracy,
- tablic komunikacyjnych Picture Communication Symbols (PCS),
- kart pracy PCS.

Tak zróżnicowany zestaw materiałów pozwala na wybór tych, które najlepiej odpowiadają potrzebom ucznia, a tym samym umożliwiają zindywidualizowanie procesu nauczania.

Wszystkie materiały zostały przygotowane z uwzględnieniem ministerialnych *Wytycznych do uniwersalnego projektowania graficznego podręczników* oraz *Wytycznych edytorskich i językowych do opracowania podręczników*.

Aplikacja multimedialna z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM)

W aplikacji znajduje się cały pakiet materiałów ćwiczeniowych. Oprócz podstawowej funkcji wyświetlania poszczególnych stron aplikacja daje możliwość ich powiększania/pomniejszania – tak, aby skupić uwagę ucznia na wybranym elemencie.

Najważniejszą częścią aplikacji jest jednak tłumaczenie tekstu lektury na polski język migowy. Do poszczególnych fragmentów tekstu można wyświetlić film w PJM. Okno odtwarzacza można zmniejszyć i dowolnie umiejscowić na ekranie. Dzięki temu możliwe jest jednoczesne śledzenie tekstu i tłumaczenia. Wszystkie filmy są dodatkowo dostępne z poziomu eksploratora plików.

Aplikacja działa na systemach z rodziny Windows, Linux i macOS.

Tekst łatwy do czytania (ETR)

Tekst łatwy do czytania (ETR) został opracowany zgodnie z wytycznymi *IFLA Guidelines for easy-to-read materials* oraz publikacją *Informacja dla wszystkich. Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia*. Jego zadaniem jest przybliżenie treści lektury odbiorcom, którzy z różnych powodów nie są w stanie przeczytać ze zrozumieniem oryginalnego tekstu. Będą to przede wszystkim uczniowie z afazją oraz niepełnosprawnością intelektualną, choć tekst łatwy do czytania może być pomocny dla każdego dziecka, dla którego barierą jest język utworu oraz nadmiar treści. Zmiany wprowadzone w wersji ETR dotyczą dwóch warstw: językowej oraz treściowej.

Warstwa językowa została zmodyfikowana pod względem leksyki oraz składni – zastosowano wyrazy o wysokiej frekwencji, łatwe do zrozumienia, a informacje zapisano głównie w postaci zdań prostych ułożonych zgodnie z następującą zasadą: 1 linia tekstu = 1 zdanie. Z fabuły lektury usunięto wątki poboczne, a w dłuższych tekstach dodatkowo zastosowano śródtytuły.

Opracowanie graficzne w formie komiksu

Graficzne opracowanie lektury w formie komiksu ma za zadanie przybliżyć uczniom treść utworu. Komiks ożywia i uatrakcyjnia tekst. Często literacka forma dzieła i wielowarstwowość znaczeniowa utrudniają uczniom odczytanie i zrozumienie treści. Do zaproponowanych ilustracji nauczyciel może odwoływać się podczas pracy z tekstem – wykorzystując zarówno całość komiksu, jak i jego wybrane elementy. Dla uczniów jest to pomoc w wizualnym odtworzeniu fabuły utworu, a także jej zapamiętaniu. Dla niektórych zaś krótkie teksty w kadrach są jedyną formą kontaktu z lekturą.

Karty pracy

Karty pracy mają za zadanie utrwalić i podsumować informacje o treści lektury. Ponadto zachęcają ucznia do samodzielnego rozwiązywania zadań i sprawdzenia swojej wiedzy. Przygotowane propozycje mogą okazać się pomocne zarówno podczas omawiania treści lektur w czasie zajęć szkolnych, jak i w pracy samodzielnej ucznia.

Tablice komunikacyjne PCS

Tablice komunikacyjne PCS są przeznaczone dla uczniów niemówiących, posługujących się alternatywną i/lub wspomagającą komunikacją. Uczniowie ci mają zwykle osobiste pomoce do komunikacji w formie tzw. książek do komunikacji (skoroszytów z piktogramami) lub pomocy elektronicznych na tabletach lub laptopach. Tablice do każdej lektury zawierają symbole związane z tekstem, głównie rzeczowniki, czasowniki i określenia. Tablice umożliwiają osobie niemówiącej opowiadanie treści lektury, odpowiadanie na pytania nauczyciela, uczestniczenie w rozmowie na temat lektury, ułatwiają również rozumienie treści utworu. W rozmowie na temat lektury może – i powinna – być wykorzystywana również osobista książka komunikacyjna ucznia, która zawiera m.in. zaimki, przyimki, przydatne liczby i litery.

Karty pracy PCS

Karty pracy PCS zostały opracowane przede wszystkim dla uczniów niemówiących, użytkowników wspomagających i alternatywnych metod komunikacji. Karty pracy PCS mają na celu sprawdzenie tego, czy uczeń zrozumiał treść lektury oraz jak wiele wiadomości zapamiętał. Pozwalają także na rozwijanie i utrwalanie nowego słownictwa. Wszystkie polecenia oraz pytania zostały zapisane za pomocą słów oraz znaków systemu PCS. Uczeń może próbować odczytać treść poleceń sam lub z pomocą nauczyciela. Jeśli to nauczyciel będzie czytał treść, to zalecane jest, by kolejno wskazywał uczniowi odczytywane znaki. Karty pracy zawierają takie zadania, w których należy wskazać i zaznaczyć właściwą odpowiedź, wybrać ją spośród podanych i zaznaczyć lub wyciąć, oraz takie, które polegają na samodzielnym sformułowaniu odpowiedzi za pomocą tablic komunikacyjnych PCS opracowanych do każdej lektury i/lub z pomocą książki/narzędzia do komunikacji. W tego typu zadaniach nauczyciel może zapisać odpowiedź ucznia sam lub np. wydrukować tablicę komunikacyjną PCS w dwóch egzemplarzach i z drugiej wyciąć do przyklejenia znaki wybrane przez ucznia w odpowiedzi na zadane pytanie. W kartach pracy PCS oraz tablicach komunikacyjnych PCS użyte zostały te same znaki oddające poszczególne znaczenia danych wyrazów. Jednocześnie w kartach pracy zastosowano określone strategie językowe – strzałki stanowiące określenie czasu na górze, z lewej strony symbolu o znaczeniu czasownikowym, dla wyrażenia czasu przeszłego lub przyszłego,

pomniejszony symbol ‘ty’, także z lewej górnej strony znaku oznaczającego czynność w poleceniach — zdaniach rozkaznikowych. Dla zwiększenia czytelności zadań poszczególne fragmenty można wycinać i w toku odpowiadania na pytania ponownie przyklejać potrzebne elementy.

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak
Katarzyna Cichocka-Segiet
Emilia Danowska-Florczyk
Piotr Mostowski
Paweł Rutkowski
Małgorzata Skuza
Krystyna Ziątek

Juliusz Słowacki

Testament mój

Żyłem z wami, cierpiałem i płakałem z wami;
Nigdy mi, kto szlachetny, nie był obojętny:
Dziś was rzucam i dalej idę w cień — z duchami,
A jak gdyby tu szczęście było, idę smętny.
Nie zostawiłem tutaj żadnego dziedzica¹
Ani dla mojej lutni², ani dla imienia:
Imię moje tak przeszło, jako błyskawica,
I będzie, jak dźwięk pusty, trwać przez pokolenia.
Lecz wy, coście mnie znali, w podaniach³ przekazcie,
Żem dla ojczyzny sterał⁴ moje lata młode;
A póki okręt walczył, siedziałem na maszcie,
A gdy tonął, z okrętem poszedłem pod wodę...
Ale kiedyś, o smętnych losach zadumany
Mojej biednej ojczyzny, pozna, kto szlachetny,
Że płaszcz na moim duchu był nie wyżebrany,
Lecz świetnościami moich dawnych przodków świetny.
Niech przyjaciele moi w nocy się zgromadzą
I biedne serce moje spalą w aloesie⁵,
I tej, która mi dała to serce, oddadzą:
Tak się matkom wypłaca świat, gdy proch odniesie...

Niech przyjaciele moi siedą przy pucharze
I zapiją mój pogrzeb — oraz własną biedę:
Jeżeli będę duchem, to się im pokażę,
Jeśli Bóg mnie uwolni od męki, nie przyjdę...⁶
Lecz zaklinam: niech żywi nie tracą nadziei
I przed narodem niosą oświaty kaganiec⁷;
A kiedy trzeba, na śmierć idą po kolei,
Jak kamienie, przez Boga rzucane na szaniec⁸!
Co do mnie — ja zostawiam maleńką tu drużbę⁹
Tych, co mogli pokochać serce moje dumne;
Znać, że srogą spełniłem, twardą Bożą służbę,
I zgodziłem się tu mieć nieplakaną trumnę.
Kto drugi tak bez świata oklasków się zgodzi
Iść?... taką obojętność, jak ja, mieć dla świata?
Być sternikiem duchami napełnionej łodzi
I tak cicho odlecieć, jak duch, gdy odlata?
Jednak zostanie po mnie ta siła fatalna¹⁰,
Co mi żywemu na nic, tylko czoło zdobi;
Lecz po śmierci was będzie gniotła niewidzialna,
Aż was, zjadacze chleba — w aniołów przerobi.

Przypisy:

¹*dziedzic* — spadkobierca. [przypis edytorski]

²*lutnia* — tu: symbol poezji, sztuki poetyckiej.
[przypis edytorski]

³*podanie* — utwór prozatorski, przekazywany ustnie, podejmujący ważną tematykę społeczną. Opowiadanie dotyczące wydarzeń historycznych lub legendarnych.
[przypis edytorski]

⁴*sterać* — tu: stracić. [przypis edytorski]

⁵*aloes* — uprawna roślina lecznicza, używana do balsamowania ciał zmarłych; poeta odwołuje się tu właśnie do tej praktyki „unieśmiertelniania”. [przypis edytorski]

⁶*Jeżeli będę duchem (...) nie przyjdę* — na temat wierzeń dotyczących duchów zmarłych i ich kontaktowania się z żyjącymi wiele informacji znajduje się w *Dziadach* Adama Mickiewicza. [przypis edytorski]

⁷*kaganiec* — rodzaj oświetlenia: naczynie, wewnątrz którego płonął ogień; częściej spotyka się formę zdrobn.: kaganek). [przypis edytorski]

⁸*szaniec* — umocnienie polowe, wyznaczające linię walk; składa się z wału i rowu. [przypis edytorski]

⁹*družba* — życzliwość, przyjaźń; tu: grupa przyjaciół.
[przypis edytorski]

¹⁰*fatalny* — tu: z góry przeznaczony, nieuchronny, nieunikniony jak los, fatum. [przypis edytorski]

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła,
Olga Sutkowska.

Juliusz Słowacki

Testament mój

Wstęp

Testament to zapisane życzenia i ważne informacje.

Każdy może napisać testament.

Testament czyta się po śmierci jego autora.

Tekst wiersza

Juliusz Słowacki wspomina swoje życie.

Mówi:

„Żyłem z wami.

Cierpiałem i płakałem z wami.

Pamiętałem o dobrych ludziach.

Byli dla mnie ważni.

Dziś zostawiam Was.

Umieram.

Idę tam,

gdzie trafiają ludzie po śmierci.

Jestem smutny.

Nie chcę umierać,

choć życie jest trudne.

Jestem poetą.
Nie mam dzieci.
Nikt nie będzie o mnie pamiętał w przyszłości”.

Mówi do osób,
które go znały:
„Powiedzcie innym ludziom,
że zawsze walczyłem za swoją ojczyznę.
Poświęcałem się dla ojczyzny.
Byłem odważny w trudnych sytuacjach.
Nie uciekałem, walczyłem do końca.
Byłem jak dawni Polacy.

Niech moi przyjaciele spotkają się w nocy.
Niech przyjaciele oddadzą moje serce mojej matce.
Niech usiądą razem,
żeby mnie wspominać.
Przyjdę do nich,
jeżeli będę duchem.
Jeżeli pójdę do nieba,
to nie przyjdę do nich.

Bardzo proszę,
żeby ludzie nigdy się nie poddawali.
Nie tracili nadziei.
Mówili innym ludziom ze swojej ojczyzny,
jak mądrze żyć.
Jeżeli będzie trzeba,
poświęcali swoje życie dla ojczyzny.

Ja zostawiam tu kilku przyjaciół.
Oni znali mnie i kochali.
Wiedzieli, że moje życie było trudne.
Wiedzieli,
że niewielu ludzi będzie o mnie pamiętać i płakać po mnie.
Chciałem walczyć dla ojczyzny jako nieznany człowiek.
Być poetą.
Chciałem uczyć, jak dobrze żyć.
Umrzeć cicho.
Ale po mojej śmierci coś zostanie.
To będzie moja poezja.
Moje wiersze zmienią ludzi na lepszych”.

1. Wyszukaj w słowniku, co znaczy wyraz „testament”. Przepisz jego definicję.

2. Zaznacz poprawną odpowiedź.

„Żyłem z wami, cierpiałem i płakałem z wami;
Nigdy mi, kto szlachetny, nie był obojętny”

1. Ten fragment oznacza, że życie Słowackiego było:

- a) szczęśliwe, bezproblemowe
- b) pełne trudów, ale też dobrych ludzi
- c) pełne obojętności i samotności

„Nie zostawiłem tutaj żadnego dziedzica
Ani dla mojej lutni, ani dla imienia”

2. Ten fragment oznacza, że Słowacki:

- a) miał rodzinę i dzieci, był sławnym poetą
- b) nie miał dzieci, ale był sławnym poetą
- c) nie miał dzieci, jego wiersze były mało znane

„Żem dla ojczyzny sterał moje lata młode;
A póki okręt walczył, siedziałem na maszcie,
A gdy tonął, z okrętem poszedłem pod wodę...”

3. Ten fragment oznacza, że:

- a) Słowacki kochał Polskę i oddał jej swoją młodość.
- b) Słowacki kochał Polskę, ale wyjechał, aby spokojnie żyć.
- c) Słowacki był podróżnikiem i lubił wyjeżdżać.

„Niech przyjaciele moi w nocy się zgromadzą
I biedne serce moje spalą w aloesie,
I tej, która mi dała to serce, oddadzą:
Tak się matkom wypłaca świat, gdy proch odniesie...”

4. Ten fragment to:

- a) prośba o piękny pogrzeb
- b) prośba do przyjaciół, aby oddali jego prochy matce
- c) prośba, aby matka była na jego pogrzebie

„A kiedy trzeba, na śmierć idą po kolei,
Jak kamienie, przez Boga rzucone na szaniec!”

5. Ten fragment oznacza, że:

- a) trzeba się modlić o wolność
- b) trzeba ukrywać się
- c) trzeba oddać życie w walce o wolność

6. „Zjadacze chleba” to według Słowackiego:

- a) patrioci, którzy walczą
- b) ludzie, którzy umierają za ojczyznę
- c) zwykli ludzie

3. Odpowiedz na pytania.

Kto jest podmiotem lirycznym (osobą mówiącą) w wierszu „Testament mój”?

.....

Ile strof ma wiersz?

.....

Ile wersów jest w każdej strofie?

.....

Kiedy Słowacki napisał „Testament mój”?

.....

Czy wiersz „Testament mój” mógł być pożegnaniem? Dlaczego tak uważasz?

.....

.....

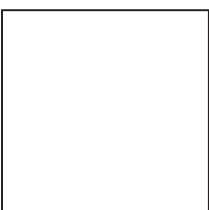
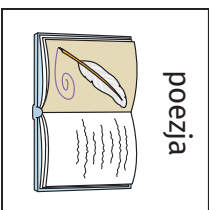
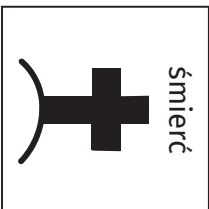
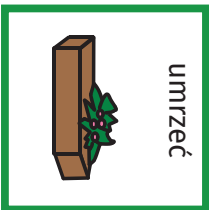
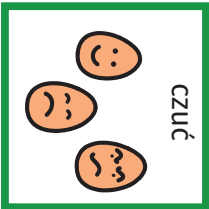
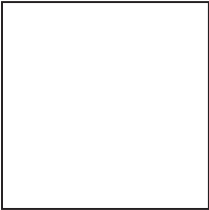
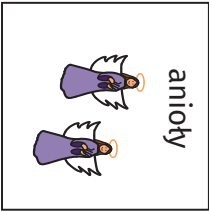
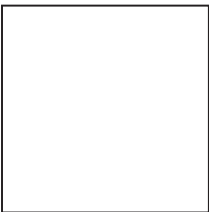
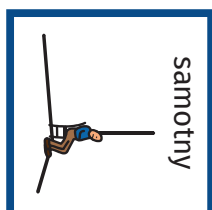
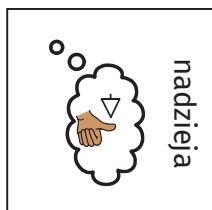
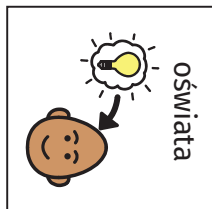
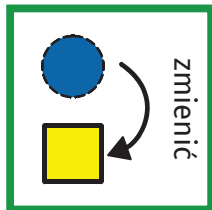
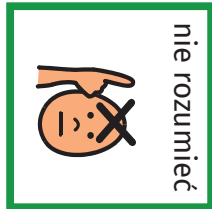
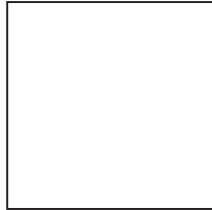
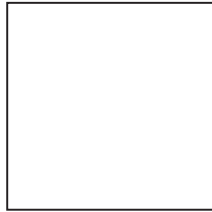
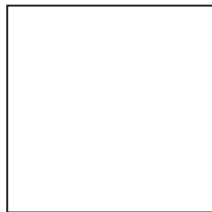
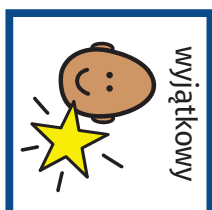
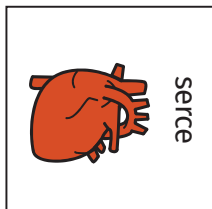
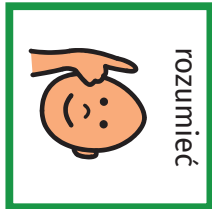
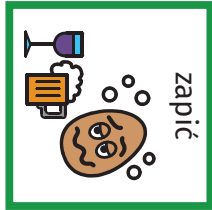
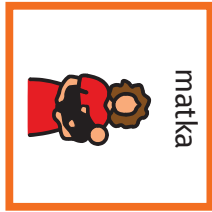
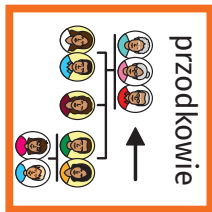
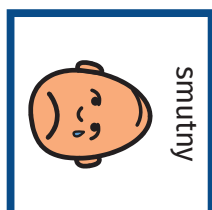
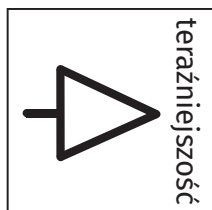
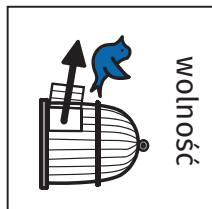
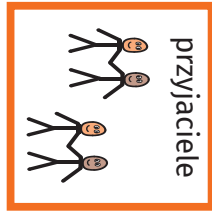
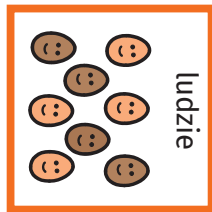
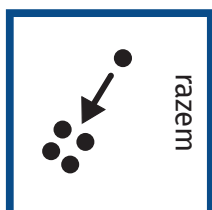
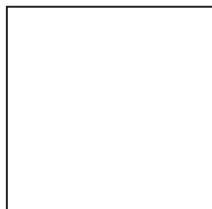
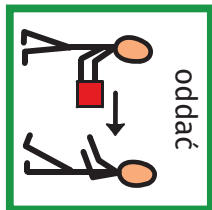
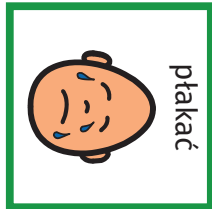
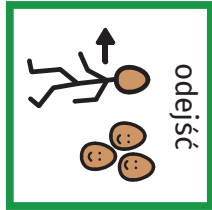
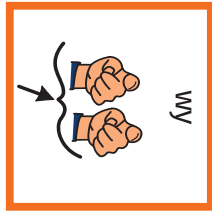
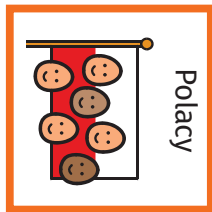
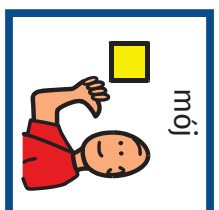
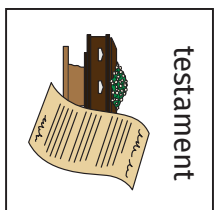
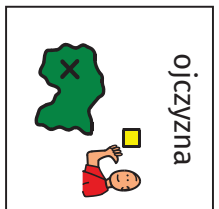
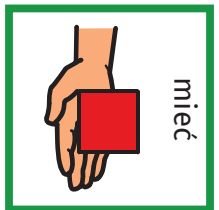
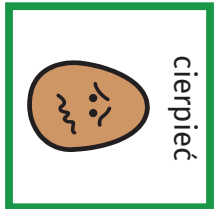
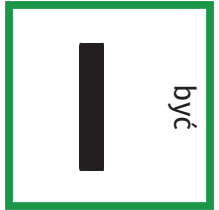
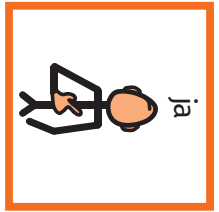
W tytule jakiej książki użyto słów z wiersza Juliusza Słowackiego „Jak kamienie, przez Boga rzucone na szaniec”?

.....

.....

Kto jest autorem tej książki?

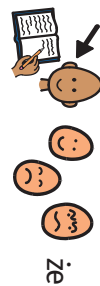
.....

Zadanie 1: Zaznacz właściwą odpowiedź.

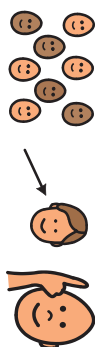

Pytanie
Autor czuje, że...

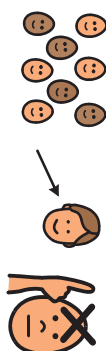

że

Odpowiedź a
... ludzie go rozumieją.

Odpowiedź b
... ludzie go nie rozumieją.

Odpowiedź c
... ludzie go nie lubią.

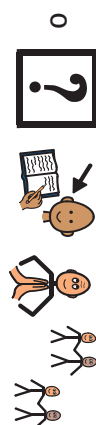
Zadanie 2: Odpowiedz na pytanie. Użyj tablicy.

na ?

Pytanie

O co autor prosi przyjaciół?

Miejsce na zapisanie odpowiedzi ucznia.

Minister
Edukacji i Nauki

pracownia
lingwistyki
migowej

Lektury
dostępne
